

„Itt tartunk most, mit szóltok hozzá?”

Balogh Péter

Miként reprezentálódik egy olyan személy, aki nemcsak egyetemi tanár, hanem egy népszerű zenekar szerethető frontembere is? Beck Zoltánt, a 30Y frontemberét Balogh Péter kérdezte a roma irodalommal való kapcsolatáról, az új lemezükről és többek között a banda jövőjéről.

Balogh Péter: *A Pécsi Tudományegyetem Romológia Karának adjunktusa vagy. Hogyan kerültél kapcsolatba a roma irodalommal?*

Beck Zoltán: A cigány irodalomhoz egy személyes és tudományos értelemben meglehetősen naiv történet vitt közel: olvastam Holdosi József egyik regényét, és Fűzfa Balázst, nagyszerű tanáromat kérdeztem erről a szövegről, illetve a szerzőről. Ő azt mondta, ismeri személyesen, úgyhogy segített az első találkozásban. Ez meg tényleg nagyon sokat jelentett a számomra: a világról alkotott képemet, azt hiszem, alapvetően befolyásolta. Innen indult a cigány irodalomról, egyáltalán a kánonalkotásról való gondolkodás a magam történetében.

Balogh Péter: *Mely területeken folytatod kutatásaidat? Jelenleg min dolgozol?*

Beck Zoltán: Alapvetően az izgat – a legutóbbi tanulmányaim erről szóltak –, hogy miként jön létre egy tudományos diskurzus, esetemben a romológia; hogyan és miért tekinthető egyszer csak romológiának; hogyan tud mondani valami érvényeset a világról e terület. Ez jó játszma, hiszen az emberek általában úgy képzelik el a tudományokat, mintha azok öröktől fogva létezők volnának; az iskolában a tudomány történetét és eredményeit tanuljuk, de azt nem, hogy magának a tudománynak is van alakulástörténete. Azonban nem volt mindig az a neve, ahogyan ma nevezzük, sőt száz éve egyáltalán nem is létezett, alig ötven éve van tanszéke, intézménye, neve vagy módszertana. Emellett az emberekről való gondolkodás stratégiája foglalkoztat. Ezért most – és ezen a családom (Epi, a feleségem, és Bó, a gyermekem) nevetnek is sokat – ifjúsági lányregényeket olvasok: Szabó Magdát, Kertész Erzsébetet, Kántor Zsuzsát stb. Ami foglalkoztat, az az, hogy ezekben a szövegekben hogyan rögzül a női szerep, hogyan tanítják ezek a könyvek a társadalmi, közösségi tudatban meglévő nőképet a lányoknak.

Balogh Péter: *Mesélnél nekünk, hogyan zajlik egy átlagos órád? Befolyásolja az óra kimenetelét, hogy a 30Y frontembere vagy?*

Beck Zoltán: A kurzusokra ez nincs befolyással, bár néha több anekdotát mesélek, mint kellene. Elkalandozok, de ezt semmiképpen sem fognám a zenekarra. Egyszerűen ilyen az alkatom: valami kapcsán eszembe jut valami, aztán arról megint egy másik dolog, és sokszor (vagy néha) a mesélést vagy az együttgondolkodást jobban élvezem, mint az adott kurzus aktuális anyagát.

Balogh Péter: *Hogyan tudod összeegyeztetni a két munkád?*

Beck Zoltán: Ez viszonylag egyszerű: mindegyik alkotó tevékenység, és csak akkor létezik, ha bennem is jelen van, és én is benne állok – egyik sem olyan munkahely, ahol annyi a dolgom, hogy bemegegyek, elvégzem, majd kijövök. Mindegyiket viszem egész nap, nem kapcsolok ki, legfeljebb néha letiltom magam a lehető legkeményebb módszerekkel.

Balogh Péter: *Az a véleményem, minél népszerűbb valaki, annál nagyobb felelősség jár vele. Nem gondoltál még a „Petőfi-lángoszlopra”, hogy a te feladatod is ez lenne?*

Beck Zoltán: Nincs bennem váteszség. Azt hiszem, ez nem is volna nagyon időszerű vagy érvényes mostanság. Abban azért hiszek, hogy az a kritikai pozíció, ahonnan szemlélem a világot, érdekes lehet más számára is. Teoretikus, mondom, de megengedő, szeretettel teli és semmiképpen sem ítélkező.

Balogh Péter: *Sok interjúban hangoztatod, hogy a dalszövegeidet nem lehet értelmezni versként, s próbáld izolálni a két műfajt. Még most is ezen a véleményen vagy?*

Beck Zoltán: Nem tudok verset írni. Dalokban gondolkodom, aminek szükségszerű eleme a szöveg. Örülök, hogy viszonylag bízhatok a szavaimban, s azok is bennem. De ennél jobban a versírás nem is érdekel. A dalainknak része az, hogy én állok ott, az én kockázatommal.

Balogh Péter: *A Rájátszás-projektből fakadóan tudjuk, hogy néhány íróval (Háy János, Grecsó Krisztián, Erdős Virág, Kemény István) jó viszonyt ápolsz. Továbbá Jónás Tamással is barátságban vagytok. Hogyan kerültetek kapcsolatba egymással?*

Beck Zoltán: Veiszer Alinda most indított egy sorozatot az egyik nagy könyváruházban Budapesten. Az egyiket rám bízta, aminek nagyon örültem. Az első vendégem Kiss Tibor Noé volt, akinek elég erős az új könyve, igazi birkózás életben maradni olvasás közben. Nagyszerű élmény, hogy sokat beszélök és dolgozom együtt olyan emberekkel, mint Havasréti József, ha már pécsi írókról esett szó. Tamással pedig gyakorlatilag húsz éve ismerjük egymást, hol távolabb, hol közelebb állunk egymáshoz. Amikor a *Cigányidőket* megírta, azt gondoltam, tényleg nagy író lesz belőle – a *Bentlakás* című verseskötete azóta is az egyik kedvencem. Nem egyezik mindenben a nézőpontunk, esztétikánk, a világhoz való viszonyunk, ugyanakkor nagyon fontos számomra nem csupán szerzőként, hanem emberként is.

Balogh Péter: *Ha már Jónás Tamás... Kik azok a kortárs roma írók, költők, akiket ismersz, s a nagyközönség kevésbé ismeri?*

Beck Zoltán: Részben azt kell válaszolnom a kérdésre, hogy a cigány irodalom terminusa éppen ezt a szerzői származásra fókuszáló értelmezést próbálja meg kimozdítani. Másrészt, számos jó szerzővel és erős szöveggel találkozni, azonban – és ez alighanem általánosnak mondható – nem egy művészeti ágban kreatívak, szóval nem izolálják a megnyilatkozásokat: Bogdán Árpád vagy Bogdán János Amigo például elég jól írnak. Míg egyikük filmrendező, utóbbi kiváló képzőművész is.

Balogh Péter: *A zenekar ez év novemberében adja ki az új albumát. Mesélnél a koncepciójáról? Miben lesz másabb, mint az előző?*

Beck Zoltán: Alighanem abban lesz másabb, hogy nincs koncepciója. Bár nem vagyunk túlságosan konceptuális projekteket megvalósító zenekar, azért visszatekintve én magam is meglepődöm, hogy mennyi minden tűnik átgondoltnak. Egész évben EP-ket csináltunk/csinálunk, igyekszünk felvenni a ritmust magunkkal és a rajongókkal, hogy azt mondhassuk: itt tartunk most, mit szóltok hozzá? Ezek a dalok követelték ki maguknak a lemezt, ha már lett ennyi, és ilyenek, miért ne csinálnánk belőlük lemezt. Ebben csak annyi a koncepció – korántsem alkotói, inkább az attitűdünkre jellemző –, hogy nem kerül forgalomba, hanem ajándékba adjuk az embereknek november 14-én.

Balogh Péter: *A Szentimentálé-projekt milyen státuszban áll jelenleg?*

Beck Zoltán: A projektek természete az, hogy hol erőre kapnak, hol pedig vegetálnak. A Szentimentálé a 2013-as fókusza után újra háttérbe került. A zenekar 15 éves koncertsorozatába biztosan bevonódik majd egy hangsúlyos koncert, de sorozat nem lesz jövőre, ez egészen biztos.

Balogh Péter: *Mint azt több rajongó tudja, Endy kivált a csapatból. A dalok tekintetében szükségetek van egy újabb gitárosra?*

Beck Zoltán: A kérdés önmagában nem így merült fel: nem technikai, hanem alkotói kérdés egy ilyen szituáció, és ebből következően a válasz sem lehet egyszerű praxis. A 30Y egy entitás, így az volt a kérdés, ez megőrizhető-e. Erre egyértelmű igen volt a válasz, innentől a hangszerelési kérdések másodlagosak voltak. Viszonylag könnyen tudtuk megoldani a kérdést: kicsit többet gitározom, és kevesebbet integetek.

Balogh Péter: *Hogyan kezeled a rajongóidat? Vannak olyan rajongók, akik egy évben többször is beszélgetnek veled egy-egy koncert előtt/után, s többként kezelnek téged, mint egy egyszerű frontembert? Teher vagy öröm ez?*

Beck Zoltán: Ahogy mindenki más, én sem vagyok mindig ugyanolyan: néha fáradtabb, olykor feldobottabb, közlékenyebb vagyok. Az emberek nem terhelnek általában, hiszen nekik játszunk, akkor miért is volna furcsa, hogy beszélgetünk is? Az pedig tényleg nagyszerű, hogy vannak köztük olyanok, akikre már-már barátként tudok tekinteni, hétköznapi dolgokról tudunk beszélgetni.

Balogh Péter: *Sokaknak csak az a kép van meg Beck Zoliról, aki nagyon közvetlen és mindig boldognak mutatkozik. Hogyan tudsz ennyire emberi maradni?*

Beck Zoltán: Nem tudok mindig, de örülök, ha javarészt ez látszik. Nem vagyok hisztis, nem jövök mindenféle elvárással. Leginkább az a helyzet, hogy érdekel, akivel beszélök.

Balogh Péter: *Nincsenek tetkóitok, sem piercingetek. Azonban van egy lány, aki magára varratta a logókat, s amikor terhes lett, úgy nőtt rajta a logó is. Tartjátok még a kapcsolatot egymással?*

Beck Zoltán: Sok menő 30Y-tetkót és -ékszert láttunk az elmúlt években. Szerintem ez tényleg jó dolog, egészen addig, amíg mi magunk nem hizlaljuk magunkat bálványá. Jó, ha fontosak a dalaink, nekünk is azok, és szerintünk is valamiféle ügy az, amit a 30Y jelent, nem pedig egy szórakoztatóipari termék, magyar popgranulátum, vagy ilyesmi.

Balogh Péter: *Már nem látni azt a spontán performanszt a részéről, amikor annyira átéled az előadást, hogy metaforikus értelemben véve belehalsz a dalba. Mi változott?*

Beck Zoltán: Tudod, többet kell gitároznom, és lehet, hogy jobban bírom fizikálisan. Vagy csak a gesztusok alakulnak át, a belehelyezkedés nem tűnik el. És az is lehet, hogy öregszen.

Balogh Péter: *Az Iron Maiden és a Rolling Stones idős korukra is a zenéből élnek. Mit gondolsz, ti fogtok még zenélni 60 évesen?*

Beck Zoltán: Ha az, amit állítunk, már nem lesz fontos a számunkra, vagy már nem nagyon állítunk semmit, akkor nem fogunk zenélni. Azt hiszem, ahogy az ember az időben előre halad, egyre többet hallgat – biztosan halkulunk majd az idővel. Azonban egyelőre sokkal jobban szeretem, ha mi vagyunk a leghangosabbak.

Fotó: Pamuki Krisztián, Takács Béla